

LUNDS UNIVERSITET
Musikhögskolan i Malmö
Lärarytbildningen i musik
Björn Edqvist

EXAMENSARBETE
Höstterminen 2006

Musiklärarens påverkan

Grundskolan som mötesplats

Handledare: Hartwin Naumann

Sammanfattning

Denna studie bygger på huvudfrågan: Har musiken i grundskolan någon påverkan på elevens inställning till musik senare i livet? Under studien har nya infallsvinklar tagit form och lett studien till resultatet: Musiklärarens påverkan. Från en relativt smal syn på musikundervisningen i grundskolan har element som t ex läroplaner och ledarskapsteorier vidgat studiens syn för vad musiklärare i grundskolan har haft för styrmedel genom tiden för de fyra läroplanerna, Lgr 62, Lgr 69, Lgr 80 och Lpo 94. Denna studie kan urskilja att det har skett en progressiv utveckling av varje ny läroplan, och att lärarrollen har utvecklats med denna process. Musikundervisningen i grundskolan har gått från en traditionell till en mer öppen undervisningsform. Från striktare, mer riktad och inramad lärarroll till dagens lärare som kan vara mer flexibel och finna sina egna vägar i musikundervisningen, med förutsättning att nå uppsatta mål i läroplanen. Ur denna förändring kan denna studie också urskilja att lärarens personlighet, gnista och förmåga att engagera sina elever har betydelse för musiklärarens påverkan på elevernas fortsatta musikintresse i livet.

Nyckelord:

Förtroende
Inspiration
Ledarskap
Läroplan
Påverkan

Abstract

This study is formed from the main question; Do the music teaching in primary school effect the student's attitude for music later in life? New aspects showed up during the writing and that also provided a title for this study, "The music teacher's influence". Aspects like the curriculum and leadership sensitised the reasoning for the music-teachers part in the primary school teaching. Sweden have four curriculums, Lgr 62, Lgr 69, Lgr 80 and Lpo 94. When the study compared them with the answers from the polls, the study distinguish a progressive development for every new curriculum and also how the music teacher's role developed with it. The music teaching in primary school has developed from a traditional school form to an open school form. From a strictly and framed way of teaching compared with today's teaching where the teacher has a flexible way of teaching. This flexible way gives the teacher free space to find her/his own way of music teaching with focus on reaching the goals in the curriculum. This study can distinguish that the music teacher's personality and ability to activate and inspire the students has an effect on the student's attitude for music later in life.

Keywords:

Confidence
Curriculum
Inspiration
Influence
Leadership

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Teoretisk bakgrund	2
2.1 Tidigare forskning	2
2.2 Didaktiska och kommunikativa teorier	3
2.3 Grundskolans fyra läroplaner	4
2.3.1 Lgr 62	4
2.3.2 Lgr 69	5
2.3.3 Lgr 80	5
2.3.4 Lpo 94 och Lpo 94 (2000).....	6
2.4 Läroplanen i jämförelse med X- och Y-teorin/Det traditionella och öppna paradigmet	7
2.4.1 Teori X (Lgr 62 och Lgr 69).....	7
2.4.2 Teori Y (Lgr 80 och Lgr 94).....	8
3. Syfte och frågeställningar	9
3.1 Definitioner	9
4. Metod	10
4.1 Undersökningen	11
4.2 Beskrivning av enkätfrågor	11
5. Etiska överväganden	12
6. Resultat	13
6.1 Personliga svar	14
6.4 Jämförelse med den aktuella läroplanen	15
6.4.1 Grupp 1.....	15
6.4.2 Grupp 2.....	17
7. Diskussion	19
8. Slutsatser	21
9. Referenser	23

Bilagor

1. Inledning

Att leda eller att vägleda någon i rätt riktning kräver enligt denna studie en person som förmedlar kunskap och tillit. Tillit i den bemärkelsen att eleven litar på ledaren och att ledaren litar på eleven. Kunskapen behöver ledaren för att kunna leda och tillföra. När denna studie ser på skolundervisning så klargörs att läraren har en ledarroll, men hur ska en ledare agera? Vad händer när läraren hittar till samma mötesplats som eleverna?, och vad händer när lärarna och eleverna inte finner samma mötesplats? En mötesplats är där läraren och eleven kan hitta en förståelse för varandra samt där de kan uppnå ett gemensamt mål. Under den tid jag har varit verksam som musiker och musiklärare har funderingar lagrats och frågeställningar tagit plats. Jag har upplevt följande:

1. Att intresset för musik och musikundervisning på musikskolor och kulturskolor har blivit mer och mer lågprioriterat bland barn/ungdomar.
2. Att intresset för levande musik har trappats ner och ersatts med färdigt inspelade bakgrunder och till och med att artister mimar till inspelningar.

En reflektion kan vara att barn/ungdomar som inte blir stimulerade och inspirerade i musikundervisningen, och dessutom inte blir stimulerade hemifrån till intresse för musik, löper mindre chans att prova och undersöka vad som finns inom musik.

Denna studie har även begrundat musikupplevelser som barn/ungdomar bemöt i vardagen t.ex. Mtv, Z-tv, talangjaktssåpor och melodifestivaler. Här upplever barn/ungdomar musik, men är det den musik de får uppleva på musiklektionen i grundskolan? I detta avseende uppstår ett generationsglapp mellan barn och dess föräldrar och även mellan elever och lärare. Den musik barn/ungdomar ofta får uppleva i grundskolans musikundervisning är sällan den musik de kan relatera till. Detta gör det svårare både för lärare och elever att hitta till samma mötesplats.

Forskning visar att musik har en stark känslomässig påverkan, därför är det viktigt att pedagogen, såväl som musikern, kan påverka sin publik positivt och fånga upp eleven i sin undervisning.

2. Teoretisk bakgrund

I detta kapitel knyter studien an till tidigare forskning. I litteratursökningen eftersöks teorier och tidigare forskning inom musikundervisning (metodisk-, psykologisk-, teoretisk forskning) och kommunikation (ledarskap). En rik mängd litteratur finns inom området för denna studie. Med hjälp av min handledare och personliga kontakter sökte jag upp relevant litteratur på Universitetsbiblioteket i Lund och Malmöhögskolas bibliotek. Tidigare forskning framlägger grund för denna studies frågeställningar (se s. 8).

2.1 Tidigare forskning

I boken *Samspel* av Stålhammar (1995) redogörs för utvecklingen av de allmänna estetiska målen, ämnesmålen samt huvudmoment i musikundervisningen i grundskolan, som han tolkar utifrån de olika läroplanerna Lgr 62, Lgr 69, Lgr 80 och Lpo 94. Här kan studien se utvecklingen från det att man talar om: Att ge eleverna rik erfarenhet av konst, musik och litteratur till utveckling av elevernas smak till dagens läge där det handlar om att vårda det kreativa som finns hos eleverna (Stålhammar 1995, s. 52-67).

Modin skriver i sin magisteruppsats 2003 att skiftet från regelstyrning till målstyrning skedde i två steg där Lgr 80 kan sägas vara det första och Lpo 94 det andra steget. Regelstyrning är där verksamheten styrs genom regler för resursanvändning och målstyrning är att målen preciseras och medlen för att nå dem lämnas öppna. (Lindsjö & Lundgren 1986, refererad i Modins 2003, s.17) ”Det är lärare och elever i samverkan som ansvarar för valet av stoff och arbetssätt.” (Maltén 1997, refererad i Modin 2003, s. 18).

”Målen i den nya läroplanen liksom i kursplanerna är av två slag, dels sådana som ska uppnås, dels sådana som man ska sträva efter att nå, mål som är mer riktgivande. Efter som uppnående målen i kursplanerna bara formuleras för årskurserna (åk) 5 och 9, måste varje skola själv tolka dem och med hjälp av strävansmålen formulera sina egna mål för samtliga åk i en lokal plan. På detta sätt ökas lärares och elevers möjlighet att påverka undervisnings innehåll” (Heiling 1997, s. 77).

Bjørkvold (2004) pratar om vikten av att använda leken som inlärning och med inlärning som lek. När barn går från en musisk barnkultur till en omusisk skolkultur då sker en krock mellan skola och elev. Den spontana livssträvan eleverna haft ersätts nu med organiserade undervisningsstunder där de ska uppfylla skolans krav. Bjørkvold säger att barn lär och skapar i spontana processer och formulerar sina intryck och uttryck flerdimensionellt, där det skapas ett djup och en varaktig personlighetsförankring (Bjørkvold, 2004, s.133).

Grundskolebarnet går igenom olika faser. Innan 8 års ålder består barnets fantasi utan hänsyn till realistiska möjligheter. Vid 8-10 års ålder kommer barnet emellertid i den så kallade ”Robinson-åldern”. Med detta menas att barns problem löses på ett sätt som skulle kunna vara sant. Jensen påpekar även att barnet under grundskoleåren efterhand övertar typiska musikaliska drag ur den kultur som de växer upp i (Jensen, 1979).

”Den brede pedagogen” är en lärare öppen för olika genrer med färdigheter på många olika instrument och med ett kreativt arbetssätt. (Olsson, 1999, s. 16) År 1978 togs beslut om en reformerad högre musikutbildning i Sverige till ett nytt pedagogiskt tänkande. Det skulle kän-

netecknas av kreativt och humanistiskt tänkande av pedagogiskt och metodisk utveckling, musikalisk genrebreddning. Olsson talar även om den kreativa musikläraren, där det ställs krav på lärarna att de måste ha personliga drag som lekfullhet, flexibilitet, öppenhet och känsla för impulser. Olsson menar ”att den kreativa människan är en människa som kan kombinera, göra nya kombinationer och finna nya lösningar” (Olsson, 1999, s. 83).

De lärare som beskriver att det är mycket roligt att undervisa i ämnet har elever som i större utsträckning uttrycker att läraren har förmåga att engagera och skapa intresse. Det gäller oberoende av elevernas kön, socioekonomisk bakgrund eller om de är hög- respektive lågpresterande. Generellt sett gäller att eleverna bedömer de lärare som tycker det är roligare att undervisa i ämnet som bättre lärare. (Skolverket, 2006, s.17).

Alexandersson (1998) tar fram en vinkel av vad som händer i relationen barn/ungdomar och vuxna. Barndomen idag tycks vara alltmer teknikdominerad, som den nya informationsteknologin bidrar till. Detta bildar ett glapp mellan föräldrarna och barn. Många föräldrar hör till den generation som inte är lika insatta i dagens teknik som deras barn är, barnet får då söka sig till jämlika för att utforska sitt identitetsskapande (Läraryrket, 1998, s. 53-70).

Hallin (1982) menar att det första steget i undervisning är att skapa trygghet. Genom musik kan en grupp elever lära sig att skapa tillsammans till exempel genom samspel och därigenom få en positiv minnesbild, vilket är viktigt för självkänslan. Att lära ut hantverk och få eleven att känna trygghet med situationen runtomkring är första steget. Det andra steget kallar Hallin för den kreativa perioden. Hon tar upp musikens kraft, som ett exempel på att lyfta fram olika känslor. ”Musik är ju ett slags ’känslans språk’” (Hallin, 1982, s.115).

Sundin (1988) nämner Vulliamy´s teori om ett traditionellt och öppet paradigm. Det traditionella paradigmet är enligt honom karaktäristiskt för 30- och 40-talet där självdisciplin och återhållsamhet dominerar. Någon riktig hänsyn till barns upplevelser, intressen och förutsättningar märks inte när man talar om musikens karaktärsdanande effekt”. I det öppna paradigmet sker det en radikal förändring av musikpedagogisk tradition. ”...där inget aliskt idiom som förespråkas utan man börjar snarare med elevernas erfarenhetsvärld och strävar efter att utveckla känslan för kvalitet inom detta idiom. För att detta ska bli möjligt krävs någon form av historisk jämförelse, och på detta sättet kommer både historik och samtida musik, konstmusik och popmusik in i undervisningen” (Sundin, 1988, s.36 och 55-56).

2.2 Didaktiska och kommunikativa teorier

McGregor (1960) talar i sin bok *The human side of enterprise* om ledarskap och dess olika former, samt att styrka och motivera personalen på effektivast sätt. Han skriver om två olika typer av ledarskap som han kallar för X och Y. Ledaren X kontrollerar sin personal för att han utgår från att personalen bland annat undviker arbete, vill undvika ansvar och att de vill ledas för att de känner trygghet i detta. ”The average human being prefers to be directed, wishes to avoid responsibility, has relatively little ambition, wants security above all.” (McGregor 1960, s34). Ledaren Y anser bland annat att förmåga att använda fantasi, uppfinningsrikedom och självständigt skapande när det gäller att lösa organisationsproblem finns rikt hos människor. McGregor påpekar följande antagande för Y-teorin kontra X-teorin: ”These assumptions sharply different implications for managerial than do those of Theory X. They are dynamic rather than static: They indicate the possibility of human growth and development, they stress

the necessity for selective adaptation rather than for single absolute form of control.” (McGregor, 1960, s. 48).

2.3 Grundskolans fyra läroplaner

Här följer en kort presentation av fyra läroplaner: Lgr 62, Lgr 69, Lgr 80 och Lpo 94 (med kursplansrevidering som gjordes 2000). Kursplansrevideringen som gjordes 2000 namnges i denna studie Lpo 94 (2000). Den första läroplanen, Lgr 62, satte ramen för undervisningen i den svenska skolan. Mycket av det som formulerades i denna läroplanen finns med i de senare läroplanerna, men mycket förändrades också.

Modin (2003) skriver att Lgr 62 hade sitt fokus riktat mot en estetisk fostran som byggde på notläsfärdighet, vackert klingande stämsång och kunskaper om de stora epokerna i musikhistorien. (Modin 2003, s. 18).

Läroplanerna skiljer sig åt i avseendet regler och målstyrning. Lgr 62 och Lgr 69 ingick i ett resultatstyrt skolväsen där skolplanerna anvisade ett mer tydligt och progressivt sekvenserat undervisningsinnehåll. I dessa läroplaner regleras lärarna till *Hur*, *Vad* och *Varför* de skall och bör göra för att nå goda resultat i undervisningen.

De senare läroplanerna, Lgr 80 och Lpo 94, har ett nytt upplägg och tankesätt. I stället för att försöka reglera detaljer i undervisningen, som de tidigare läroplanerna, anges här centralt styrda mål som lämnar ett visst tolkningsutrymme för varje enskild lärare. Lgr 80 och Lpo 94 ger anger vilka mål som ska uppnås och ett större förtroende till läraren att uppnå detta medan Lgr 62 och Lgr 69 strukturerar upp distinkta direktiv och mallar för undervisningen där läraren inte får tolkningsutrymme till uppsatta mål i läroplanen.

2.3.1 Lgr 62

År 1955 (up 55) var året då musikundervisningen i grundskolan ändrade ämnesbetäckning från sång till musik. Denna förändring arbetades fram då utveckling av ämnet sång kom till sin spett genom all den ”populärmusik” som strömmade till ungdomarna via grammofon, radio och tv. För att försöka möta ungdomarnas behov behövde den huvudsakligen sångbaserade musikundervisningen med andra inslag än just enbart sång. Inledningen för Lgr 62 Musikundervisningens mål lyder: ”Musikundervisningen skall berika elevens liv i och utanför skolan samt skapa förutsättningar för en personlig musikupplevelse dels genom aktivt musicerande, dels genom lyssnande till musik” (Skolöverstyrelsen, 1962, Lgr 62).

Mål med tydliga riktlinjer för musikundervisningen i Lgr 62 rymmer 12 sidor. Lgr 62 kan ses som ett stort stöd för läraren i sin undervisning eftersom läraren ingående kan läsa anvisningar om hur musikundervisningen skall gå till. Men å andra sidan får läraren mycket lite utrymme åt sina egna idéer. Det finns en ram där lärarna bör hålla sig i sin undervisning.

Genom sina tim- och kursplaner och genom anvisningar och kommentarer av mer allmän art eller speciellt slag skall läroplanen vara ett hjälpmedel för att göra de för skolan uppställda målen till realiteter i det inre arbetet i skolans vardagsliv. Den avser ramen för grundskolans verksamhet och det innehåll som undervisningen skall sysselsätta sig med. (Skolöverstyrelsen, 1962, Lgr 62, s 18).

Sandberg skriver att Lgr 62 präglas av den *rationella läroplanskoden* och konstaterar att det redan vid tiden för Lgr 62 började uppstå en spricka mellan 'skolmusiken' och 'fritidsmusiken' (Modin, 2003, s. 18).

2.3.2 Lgr 69

Lgr 69 talar om motivation, aktivitet, konkretion, individualisering och samverkan. (Skolöverstyrelsen, Lgr 69, allmän del, s 16) Många av de allmänna anvisningar från Lgr 62 kvarstod med stort sett samma rubriker i Lgr 69. Lgr 69 Allmän del inleddes också med Skollagen § 1.

Skolan har till uppgift att hjälpa och stimulera varje elev att på bästa sätt ta till vara och utveckla sina inneboende förutsättningar och både som enskild individ och som medborgare i ett demokratiskt samhälle. Detta innebär, att skolans personlighetsutvecklande roll starkt betonas. I det praktiska skolarbetet utgör emellertid denna uppgift och meddelandet av kunskaper beståndsdelar i en och samma helhet. Till personlighetsutvecklingen medverkar sålunda inte blott själva undervisningen och dess innehåll utan alla de skiftande möjligheter till påverkan på individen, som arbetet och miljön i skolan erbjuder och som skolan bör utnyttja. (Skolöverstyrelsen, Lgr 69, allmän del, s 12).

Det som beskrivs i texten är inte helt olikt det som senare skulle komma att prägla vår senaste läroplan Lpo 94. Däremot kvarstår i mycket de riktlinjer och ramar som läraren ska följa i sin undervisning. Musikundervisningen har med Lgr 69 fått ett helt supplement på 147 sidor, Lgr 69 II, Mu. Här beskrivs genomgående hur musikundervisningen bör eller ska gå till.

När barnen skall lyssna på musikstycken av skilda slag är det liksom vid visvalet viktigt, att man anknyter till barnens egen föreställningsvärld och väljer musik som talar till deras fantasi. Alla musikgenrer bör vara företrädade redan på detta stadium. Musiksagor samt småstycken bör förekomma. (Skolöverstyrelsen, Lgr 69, Supplement II Musik, s 12).

2.3.3 Lgr 80

Ändringarna från Lgr 69 till Lgr 80 blev mer omfattande än från Lgr 62 till Lgr 69. I Lgr 80 avspeglas bland annat människo- och samhällssyn. Mål och riktlinjer för Lgr 80 inleds med: "Skolan har skyldighet att ge eleverna ökat ansvar och medinflytande i takt med deras stigande ålder och mognad" (Skolöverstyrelsen, Lgr 80, s. 13).

Lgr 80 är inte lika djupgående och ger inte distinkta riktlinjer som se tidigare läroplanerna. Innehållet i läroplanen är nu öppet för egen tolkning. Från ett eget supplement för musik innehåller nu läroplanen till musik fem sidor. I punktform presenteras de mål som ska uppnås i musikundervisningen, men inte hur läraren bör eller ska göra för att uppnå dem. Musikundervisningen är inte längre utformad så att eleverna sitter vid varsin bänk och sjunger en gemensam sång. Nu handlar musikundervisningen om att "Eleven ska få kunskap om musik och dess funktion i olika miljöer, kulturer och tider" att "När det gäller musik och olika musikmil-

jöer, skall eleverna tränas att kritiskt granska och diskutera musikens roll samt de krafter som styr musikutbudet” och att ”Undervisningen syftar till att få eleverna att använda flera av musikens olika uttrycksmedel samt vårda röst och tal”. (Skolöverstyrelsen, Lgr 80, s. 108).

Det läggs också med den läroplanen Lgr 80 nya krav på eleven, t ex att eleven ska vara kreativ, spontan och drivande: ”Det är skolans uppgift att söka brygga över denna motsättning och utnyttja drivkraften i elevernas spontant upplevda kunskapsbehov för orientering inom vidare områden.” (Skolöverstyrelsen, Lgr 80, s. 15).

2.3.4 Lpo 94 och Lpo 94 (2000)

Lpo 94 innehåller en ny del, jämfört med tidigare läroplaner, nämligen *Bedömning och betyg*.

Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de mål som uttrycks i kursplanen för respektive ämne eller ämnesblock. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika kriterier för olika kvalitetssteg. Dessa betygs-kriterier anges i anslutning till respektive kursplan. (Skolöverstyrelsen, Lpo 94, s. 16).

Läroplanen är mjukare i sin framtoning och befäller inte utan ger mål att sträva mot. Under *Bedömning och betyg* står följande:

”Mål att sträva mot

Skolan skall sträva efter att varje elev

- utvecklar ett allt större ansvar för sina studier och
- utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna.” (Skolöverstyrelsen, Lpo 94).

I Lpo 94, *Skolans värdegrund och uppdrag*, skrivs det att: ”Undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den skall med utgångspunkt i elevens bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling.” (Utbildningsdepartementet 2006, Lpo 94, s. 4).

Det beskrivs också att läraren måste ta hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov. Varje elev är unik och ska behandlas där efter. Från Lgr 62 och tiden före det sågs man på barn som ”varelser som först och främst ska tämjäs” (Sundin, 1988, s. 49). Dagens läroplan betonar att ”Det finns också olika vägar att nå målen. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen, därför kan undervisningen aldrig göras lika för alla.” (Skolöverstyrelsen, Lpo 94, s. 4).

Lpo 94 (2000) är en revidering av Lpo 94. Inledningen beskriver bland annat att ”Kursplanerna är utformade för att klargöra vad alla elever skall lära sig men lämnar samtidigt utrymme för lärare och elever att välja stoff och arbetsmetoder”. (Skolverket 2000, s. 5).

Lpo 94 (2000) har bland annat utökats med tydligare riktlinjer för betygs-kriterierna Väl godkänd och Mycket väl godkänd. I Lpo 94 eftersöktes tydligare riktlinjer, vilket till viss del har följts upp i Lpo 94 (2000).

2.4 Läroplanen i jämförelse med X- och Y-teorin/Det traditionella och öppna paradigmet

I detta avsnittet vävs McGregor's forskning in med läroplanerna för den svenska skolan. Läroplanerna har ändrats genom åren och den första större förändringen skedde mellan Lgr 69 och Lgr 80. Läroplanerna gick från att hålla fasta ramar och bestämda riktlinjer där ett kreativt tänkande och skapande inte var aktuellt förrän det att elevens påverkan kom in i läroplanen med Lgr 80.

Läroplanerna kan delas upp i McGregor's Y- och X-block.

De tidiga läroplanerna Lgr 62 och Lgr 69 passar i teorin X och läroplanerna Lgr 80 och Lpo 94 passar teori Y.

2.4.1 Teori X (Lgr 62 och Lgr 69)

Teori X beskrivs som den traditionella synen på ledning och kontroll. I tre punkter beskriver McGregor ur X-teorins synvinkel antaganden om människans natur och beteenden.

1. Den normala människan undviker arbete och söker sig därför instinktivt bort från detta.
2. Det är en mänsklig egenskap att tycka illa om arbete och därför måste folk tvingas, kontrolleras och styras för att utföra rimliga presentationer.
3. Den vanliga människan vill ledas, vill undvika att ta ansvar, har relativt låga ambitioner och vill framför allt ha trygghet. (McGregor 1960, s. 33-34).

I jämförelse mellan McGregor och Lgr 62-69 kan vi placera in den grundskoleläraren i X-teorins punkter ovan. Lgr 62 och 69 ger inte utrymme för läraren att tolka och utföra arbetet på sitt sätt för att läraren blint måste följa de riktlinjer som finns i läroplanerna. Just därför att läroplanerna är utformade i likhet med McGregor's X-teori.

Sundin (1988) talar om det traditionella paradigmet. Det traditionella paradigmet är enligt honom karakteristiskt för 30- och 40-talet där självdisciplin och återhållsamhet dominerar. Normerna är klara och föga ifrågasatta.

Barn verkar vara varelser som först och främst ska tämjas och lära sig urskilja det ädla och vackra enligt vuxennormerna, att ta avstånd från verklig njutning och ytterlighet. Någon riktig hänsyn till barns upplevelser, intressen och förutsättningar märks inte när man talar om musikens karaktärsdanande effekt. (Sundin 1998, s. 49).

Sundin (1988) skriver sammandrag från en ledare från år 1941 "Varken det undertryckta barnet eller det trotsiga och självvåldiga har naturlig lust till sången och det sköna, till gott kamratskap, hjälpsamhet och hövlighet". (Sundin 1988, s. 44) Detta kan vara något som lever kvar i läroplanerna Lgr 62 och även Lgr 69.

2.4.2 Teori Y (Lgr 80 och Lgr 94)

Teori Y beskrivs som integration med individuella och organisatoriska mål. I sex punkter beskriver McGregor ur Y-teorins synvinkel antaganden om människans natur och beteenden.

1. Att anstränga sig genom att arbeta är lika naturligt som att vila och att koppla av. Den normala människan ogillar inte arbete medfött. Beroende på kontrollerings tillståndet, blir arbetet en källa till tillfredsställelse (och kommer frivilligt att prestera) eller en källa till bestraffning (och kommer att undvika om det är möjligt).
2. Kontroll utifrån och hot om straff är inte de enda medlen att få folk att arbeta. Människan leder och kontrollerar sitt arbete mot mål som hon känner är angelägna.
3. Hur angeläget ett mål är beror på den belöning som följer med att man uppnår målet.
4. En vanlig människa lär sig – under gynnsamma omständigheter – att ta ansvar och söka svar.
5. Förmåga att använda fantasi, uppfinningsrikedom och självständigt skapande när det gäller att lösa organisationsproblem, finns i rikt mått hos människor.
6. Den vanliga människans intellektuella möjligheter tillvaratas endast delvis inom det moderna näringslivet. (McGregor 1960, s. 47-48).

McGregor menar i sin Y-teori att människan vill leda och kontrollera sig själv i sitt arbete och att människan är dynamisk och framhåller vikten av att vilken ledarmetod som passar bäst i olika situationer. McGregor talar om ledaren som kan anpassa sitt ledarskap till olika situationer. Personalen är lika beroende av sin ledare som ledaren är av dom. (McGregor, 1960, s. 25). Kursplanerna är utformade för att klargöra vad eleverna ska lära sig men lämnar samtidigt stort utrymme för lärare och elever att välja stoff och arbetsmetoder. (Skolöverstyrelsen, Lpo 94, revidering 2000, s. 5).

Gemensamt för alla ämnen i grundskolan är att de skall förmedla glädje att skapa och lust att fortsätta lära. I undervisningen skall eleverna få utveckla förmågan att dra slutsatser och generalisera samt förklara och argumentera för sitt tänkande och sina slutsatser. (Skolöverstyrelsen, Lpo 94, revidering 2000, s. 6).

McGregor's Y-teori passar in på Lgr 80 och Lpo 94. I dessa läroplaner ser man på eleven som en unik individ som själv har förmåga och vilja att påverka sin inläring med bl a hjälp av sin fantasi och uppfinningsrikedom.

Grundskolan är en del av samhället. Läroplanen speglar demokratins samhällssyn och människosyn: Människan är aktiv, skapande, kan och måste ta ansvar och söka kunskap för att i samverkan med andra förstå och förbättra sina egna och sina medmänniskors livsvillkor. (Skolöverstyrelsen, Lgr 80, s. 13).

Olsson (1999) berättar att han i sin undervisning kände frustration över att skolans ekonomi, tid och lokaler inte räckte till för hans musikundervisning. Han ville spränga de angivna ramarna som fanns och ta hjälp av kollegor med andra kompetensområden. Därmed kunde han ge undervisningen nytt innehåll och den rutinmässiga undervisningsformen bröts upp och ersattes med att innehållet fick bestämma över lektionsformen. (Olsson 1999, s. 6) Det traditionella paradigmet ersattes alltså med en mer öppen paradigm för att undervisningen behövde hitta en ny form (Olsson, 1999, s. 6).

Sundin (1988) nämner Knut Brodin i Stockholm som redan på 30 talet profilerade sig mot den vanliga typen av undervisning, med avseendet att försöka ”nä fram till barnens värld, det speciella i barns upplevelser och uttryck, utan att lägga en färdig vuxenmall över” (ibid., s.48 och 52).

Naumann (2005) beskriver sig som en av de violinpedagoger som fick ändra sitt tänkande och handlande från ett ”traditionellt paradigm” till ett ”öppet paradigm”. När han undervisade helt utifrån den traditionella undervisningsskolan, kunde han efter kontinuerliga elevers avhopp, konstatera att elevernas verklighetsuppfattning inte var i fas med traditionella utbud som Naumann erbjöd i sin undervisning (Naumann, 2005, s. 10-11).

3. Syfte och frågeställningar

Musikundervisningen i grundskolan kan ge eleven möjlighet att lära sig musikens historia och musiken i olika kulturer. Genom praktiska möjligheter i musikundervisningen ökar troligen också insikten om varje elevs personliga relation till musiken. Musikundervisningen kan också vara en gemensam mötesplats för eleven och läraren i musikundervisningen och därmed alstra en positiv känsla för musiken samtidigt som man uppnår de mål som musikläraren strävar efter i sin undervisning. I forskning kopplad till denna studie, diskuteras musiklärarens roll i grundskolan. Vad är det som gör en bra musiklärare och vad är det som gör en dålig? Kan en musiklärare påverka en elevs inställning till musik i livet? Kan en musiklärare som fångar elevernas intresse bidra med ett växande intresse för musik och dess kultur? Vad säger läroplanen för ämnet musik och har den uppnått de mål som delges? Kan en musiklärare leva upp till dessa mål som läroplanen ställer? Hur kan läraren göra undervisningen intressant för eleven?

Studiens syfte är att få en klarare bild av vilken roll undersökningens personernas musiklärare har haft för deras inställning till musik senare i livet. Hur har läroplanen för grundskolan nått ut i undervisningen?, Och hur präglades den tidens undervisning i musik genom olika teorier och studier och dess lärande. Studiens syfte är att se om den aktuella läroplanen har påverkat musikläraren i sin undervisning.

Frågeställningar:

- Har musiken i grundskolan någon påverkan på elevens inställning till musik senare i livet?
- Vad säger läroplanen för ämnet musik och har den uppnått de mål som delges?
- Hur kan lärarna göra undervisningen intressantare för eleven?

3.1 Definitioner

Definitionerna är hämtade ur uppslagsverket Nationalencyklopedin (2007). Definitionen för *mötesplats* väljer jag att definiera med egna ord.

Kulturskola = kommunal musikskola, benämning på frivillig musikundervisning i kommunal regi. Ett 70-tal kommuner hade 1998 infört benämningen *kulturskola*. (Nationalencyklopedin, 2007).

Grundskola= den obligatoriska nioåriga skola som infördes genom riksdagsbeslut 1962. (Nationalencyklopedin, 2007).

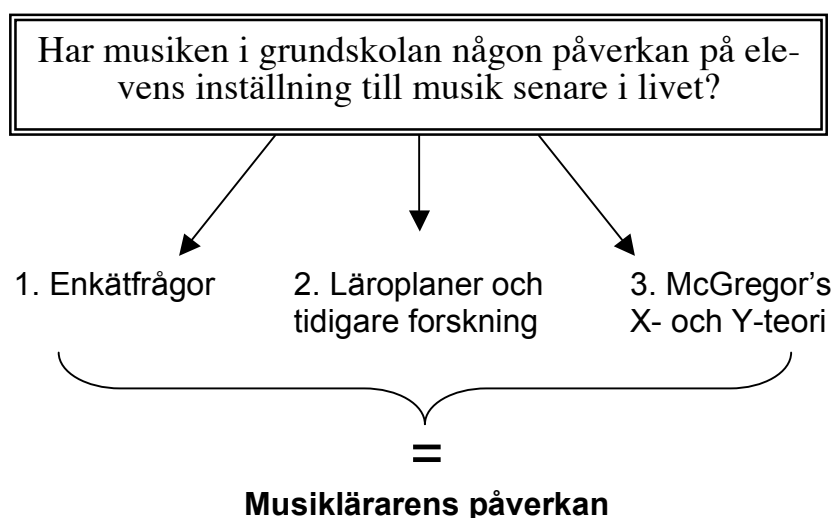
Inspiration= (lat. *inspira'tio*, av *inspi'ro* 'blåsa i', 'inandas', blåsa liv i', 'inspirera'), andlig ingivelse som sätter en människa i stånd att tänka, tala eller handla på ett sätt som förefaller vida övergå hennes egen förmåga; i allmänt språkbruk även med försvagad betydelse. (Nationalencyklopedin, 2007).

Paradigm= (senlat. *paradi'gma*, av grek. *para'deigma* 'föredöme', 'exempel', 'mönster', av *para-* och *dei'gma* 'utpekande', 'bevis'), efter Thomas Kuhn benämning på det mönster som styr vetenskapligt tänkande. Kuhn menar att liksom lingvistiska böjningsmönster, t.ex. *amo, amas, amat*, visar hur man böjer andra verb, utgår vetenskaper från bestämda förebilder. Paradigmatteorin har påverkat vår syn på vetenskapen och haft stor betydelse inom inte minst samhällsvetenskap, humaniora och filosofi. Inom dessa ämnen talar man ibland om flerparadigmatiska stadier, dvs. disciplinen ifråga innehåller samtidigt flera konkurrerande forskartraditioner. (Nationalencyklopedin, 2007).

Mötesplats= En plats som lärare och elever skapar tillsammans genom trygghet, öppenhet och respekt till varandra. (Definition av mötesplats som denna studie syftar till).

4. Metod

Denna studie bygger på en induktiv kvantitativ undersökning. Teorin är formulerad utifrån insamlad information gjord från litteratur, tidigare forskning och 40 stycken enkäter. Studien utgår från huvudfrågan: Har musiken i grundskolan någon påverkan på elevens inställning till musik senare i livet? Utifrån denna problemställning är enkätfrågorna baserade. Enkätfrågorna ledde till att ta reda på vilken påverkan läroplanerna har haft för musiklärare i sin undervisning. För att konkretisera musiklärarens roll kontra läroplanerna studerade jag McGregors ledarskapsteori. Studien har även undersökt tidigare forskning inom området för att stärka studiens resonemang.

Det totala urvalet undersökningsspersoner är 40 stycken. Kriterierna för undersökningsspersonerna var att de skulle vara i olika åldrar. Undersökningsspersonerna delades också upp i två grupper, hälften med musiken som yrke och andra hälften med icke relaterat musikyrke. Indelningen gjordes för att kunna jämföra resultatet från de båda grupperna och att eventuellt se en skillnad i musikundervisningen. Undersökningsspersonerna fick ange namn och kontaktuppgifter för en eventuell vidare intervju med dem. Undersökningsspersonerna är anonyma i studiens presentation för att skydda deras integritet.

Enkätundersökningen genomfördes på en vecka. Det medförde att det gick snabbt och det var enklare att sammanställa informationen från enkäterna. Det skedde inget bortfall i studiens enkätundersökning. Detta kan bero på att enkäterna överlämnades personligen och att en tids-

begränsning, en vecka, angavs för utförandet. Alla personer som tilldelats enkät har returnerat in ifylld enkät. En omständighet har varit att undersökningspersonerna i viss mån har missuppfattat någon fråga, men detta har inte påverkat resultatet i stort. Det skulle vara till fördel för denna studie att ha mer djupgående information, t ex uppföljande intervjuer/samtal med utvalda enkätpersoner. Detta var ej möjligt för denna studie på grund av tidsbrist för studiens utförande, men det skulle vara intressant för fortsatta studier i ämnet. Fördel med samtal/intervju kan vara att undersökningspersonen får större frihet vad han/hon vill ta upp, att frågorna ej misstolkas så lätt eftersom ett samtalet eller en intervjun har större möjlighet till att få den intervjuade införstådd med frågeformuleringens betydelse.

Kategorisering och bearbetning av enkätresultaten utfördes enligt följande. Studien delades först upp i den statistiska informationen som enkäterna gav.

1. Först och främst delades undersökningspersonerna in efter två huvudgrupper. Grupperna har jag namngivit enligt följande:
 - Grupp 1: Den första gruppen, där undersökningspersonerna har musik som yrke
 - Grupp 2: Den andra gruppen, där undersökningspersonerna inte är yrkesverksamma inom musik.
2. Undersökningspersonerna kategoriserades efter födelsedatum och delades in efter respektive läroplansperiod. Vissa undersökningspersoner genomgick två läroplansperioder, för detta har resultatdelen redogjort .
3. Resultatdelen har även enkäterna sorterats upp i kategorierna:
 - Statistik
 - Personliga svar
 - Jämförelse med den aktuella läroplanen för de olika åldrarna.

4.1 Undersökningen

För att ta reda på musiklärarens roll i grundskolan och vad det betyder för elevens inställning till musik utfördes en enkätundersökning. Genom att dela ut enkäter till 20 personer med musiken som yrke och till 20 personer med annat yrke än musik ville denna studie utforska om det finns någon skillnad i deras olika bakgrunder till ämnet musik och deras musiklärare. Studien vill koppla enkätsvaren till de olika läroplanerna. Enkäterna delades därför ut till människor med olika åldrar och med olika yrken. Alla undersökningspersoner fick svara på samma frågor i enkäten. Frågorna gällde musikläraren och musikundervisningen i grundskolan.

4.2 Beskrivning av enkätfrågor

Frågor med störst vikt på: att komma igång och frågor för statistik uppföljning.

1. Kön
En enkel startfråga som även ger statistik till studiens analys av enkäterna.
2. Vilket år är du född?
Denna fråga är viktig för att i studien kunna jämföra deras svar med den läroplan som var aktuell för honom/henne.
3. Vad har du för utbildning?
Med givna alternativ men även ett fält för annat alternativ.

4. Var gick du i grundskola?
Det är inte säkert att alla har gjort sin grundskola i Sverige.
5. Hade du musikundervisning på din grundskola?
Det är inte självklart att musikundervisning var ett obligatoriskt ämne i grundskolan.
6. Hur många elever var ni på musiklektionerna?
Intressant att veta för jämförelse med tidigare forskning om antalet elever i musikundervisningen.

Frågor inriktade på musikläraren och ämnet musik

7. Vilket eller vilka instrument behärskade/spelade din musiklärare?
För att eventuellt kunna se ett mönster på de instrument som utövas av undersökningsspersonerna och vad deras musiklärare spelade.
8. Vad tyckte du om musikundervisningen i grundskolan?
För att eventuellt mäta vad undersökningsspersonerna tyckte om musikundervisningen utifrån fasta svarsalternativ.
9. Blev du inspirerad av din musiklärare i grundskolan?
För att skapa mig en bild av hur många som inspirerades av sin musiklärare och om det var någon skillnad på svaren hos de som idag har musik som yrke och de med annat.
10. Skriv ner ett minne som du har med dig från musiken i grundskolan.
Syftet med denna fråga är att ge undersökningsspersonerna en chans att med egna ord beskriva en händelse från musikundervisningen i grundskolan. Utifrån detta ville jag se om det fanns någon övergripande struktur att följa. Svaren på denna punkt finner ni bland bilagorna.
11. Påverkade din musiklärare dig till att utöva någon form av musikinriktad aktivitet efter skoltid?
Denna fråga har en följdfråga där de kan fylla i hur musikläraren påverkade dem, för att få en bredare bild av vad det finns för tillväga gångsätt för att påverka.
12. Utövar du idag något instrument eller annat musikrelaterat?
Det kan vara intressant att jämföra svaret på denna fråga med t ex vad deras musiklärare spelade för instrument.
13. Är musiken en betydande del i ditt liv?
Denna fråga har betydelse för den allmänna uppfattningen av musik.

5. Etiska överväganden

Undersökningsspersonerna i enkätundersökningen är anonyma för att frambringa så ärliga och så intressanta svar som möjligt. Ett exempel är fråga 10 i studiens enkät, där undersökningsspersonerna ska berätta ett minne från musiken i grundskolan. Enkätsvaren hade möjligen varit mer tillbakahållna om inte undersökningsspersonerna hade varit anonyma i enkätundersökning.

Undersökningens integritet skyddas genom att deras namn inte förkunnas. Alla undersökningens personer i denna studie var myndiga. I annat fall hade målsmans medgivande behövts. Ett annat etiskt övervägande är jag som musiker har en stor förståelse/kunskap i ämnet och att jag är medveten om att detta möjligen kan styra min undersökning i olika riktningar. Med denna insikt försöker jag hålla en objektiv infallsvinkel på denna studie.

6. Resultat

Enkäterna är uppdelade i två grupper för att få med både personer yrkesverksamma inom musik och personer som inte är yrkesverksamma inom musik. Anledningen är att studien ska kunna jämföra om inställningen till ämnet musik och dess musklärare skiljer sig åt. Grupperna har namngivits enligt följande:

Grupp 1: Den första gruppen, där undersökningens personer har musik som yrke

Grupp 2: Den andra gruppen, där undersökningens personer inte är yrkesverksamma inom musik.

- Blev du inspirerad av din musklärare i grundskolan?
På denna fråga svarade antalet ”ja” enligt nedan:
Grupp 1: 15 av 20
Grupp 2: 4 av 20.
- Påverkade din musklärare dig till att utöva någon form av musikaktivitet efter skoltid?
På denna fråga svarade antalet ”ja” enligt nedan:
Grupp 1: 13 av 20
Grupp 2: 1 av 20.

Följdfråga till ”Påverkade din musklärare dig till att utöva någon form av musikaktivitet efter skoltid?”.

- På vilket sätt påverkade din musklärare dig till att efter skoltid utöva någon form av musikinriktad aktivitet?
På denna fråga gav följande antal en beskrivning:
Grupp 1: 9 av 13.
Grupp 2: 1 av 1.

Sammanlagt hade jag 40 svarande, varav en som inte gjort sin grundskola i Sverige.

Trots de stora skillnaderna på de två grupperna så svarade 12 av 20 hos de båda grupper att de tyckte musikundervisningen var rolig i grundskolan. Hos de med annat yrke utövar idag 7 av 20 ett instrument. De båda grupperna fick fylla i vilka instrument deras musklärare behärskade. Det var främst tre instrument som toppade i båda grupperna, nämligen: piano, gitarr och sång.

Grupp 1

- 20 av 20 spelar ett instrument idag.
- 11 av 20 spelar piano idag.

- 18 av 20 av deras musiklärare i grundskolan spelade piano.

Grupp 2

- 7 av 20 spelar ett instrument idag
- 6 av 7 spelar gitarr idag.
- 13 av 20 av deras musiklärare i grundskolan spelade gitarr.

Studien vill med denna statistik påvisa att musikläraren i grundskolan har en möjlighet att påverka elevens inställning till musik senare i livet. På sista frågan i enkäten kan studien av statistiken urskilja att 36 av 40 undersökningsspersoner ansåg att musiken är en betydande del i deras liv.

6.1 Personliga svar

Här följer några av de svar studien fick in från enkäterna från följdfrågan på fråga 11: Påverkade din musiklärare dig till att utöva någon form av musikinriktad aktivitet efter skoltid? Följdfrågan löd: Om ja, på vilket sätt?

Då studien inte fick svar på följdfrågan till fråga nr 11 undersöktes svaren i fråga nr 10. Där har undersökningsspersonen själv fått skriva några personliga meningar. Om studien valt att hämta svar från fråga 10 i enkäten hittar ni detta svar under det ordinarie svaret.

Grupp 1

- ”Sånguppträdande under lunchen i matsalen samt utomhus på scen i centrum, däremot var det familjen som gjorde att jag började i musikskolan.”
- ”Hon lärde mig några basgångar och hon uppmuntrade vårt band.”
- ”Blåsorkester”
Svar från fråga 10: ”Spelade blockflöjt och kör. Vi hade körtävling och hade en dirigent från varje klass(kör). Det var faktiskt bra nivå. Och orkester tävling. Det var hela japantävling. Det var mycket tävling: musik i japan och det var kul.”
- ”Blåsorkester – skolorkester”
Svar från fråga 10: ”Jag fick högsta betyg för att jag spelade i musikskola + sjöng i kör.”
- ”Musik – teorilektioner”
Svar från fråga 10: inspelning av ”sommaren är kort”
- Inspiration.
Svar från fråga 10: ”Kul lektioner i ensamblespel med olika musiker från olika genrer”
- ”Spela i band men det blev inte så mycket av det”.
Svar från fråga 10: ”Årlig uppspelning som hete 7up. Spelade i gymnastik-salen för hela skolan, roligt att spela själv (klassiskt stycke) men också roligt att lyssna på de

andra. Många duktiga band fast det bara var högstadiet. Flera av dem fortsatte att spela senare”.

- ”Att spela cello i orkester”.
Svar från fråga 10: ”Då jag hade gett mig tusan på att fixa en ganska svår pianosonat av Beethoven & musikläraren sa: det klarar du aldrig, men några veckor senare gjorde jag det”.
- ”Sjöng solo, kör, spelade piano”

Grupp 2

- ”Medverka i diverse musik konstellationer”.
Svar från fråga 10: ”Vår extremt *Beatles* inspirerade musiklärare hjälpte mig med att ta ut gitarr riffen till *Anthrax Madhouse* det var en rätt udda situation. Roligast var nog när han spelade piano till den”.

Vid tillbakablick på enkätundersökningen urskiljs att det är mycket av det praktiska som har påverkat eleven till ett vidare intresse av musik. Att få lära sig spela ett riff på gitarr eller piano, att få uppträda och få uppmuntran är det som denna personliga analys lyfter fram. Undersökningspersonernas minnen återfinnes bland bilagorna (s. 34).

6.4 Jämförelse med den aktuella läroplanen

6.4.1 Grupp 1

De äldsta personerna i grupp 1 är födda 1943 och 1944. När de gick i skola fick de vara med om när ämnet musik bytte ämnesbeteckning från Sång till Musik (up55). Så här säger deras enkäter: De gjorde sin grundskola (real-/enhetskola) i Sverige och de var mellan 20 och 30 stycken på musiklektionerna. Deras musiklärare spelade piano, orgel och sjöng. Båda tyckte musikundervisningen var rolig, till och med stimulerande. Och båda blev inspirerade av sina musiklärare, men de blev inte påverkade till att utföra någon form av musikinriktad aktivitet efter skoltid.

En undersökningsperson i grupp 1 är född 1952 och har fått uppleva skiftet mellan (Up 55) och Lgr 62. Den personen hade ingen musikundervisning i grundskolan.

Skiftet mellan Lgr 62 och Lgr 69

Undersökningspersonerna i detta skifte är födda 1956, 1958, 1959 och 1961. Två av dessa är födda 1959. Alla fem säger att de gjorde grundskolan i Sverige och de hade musikundervisning i grundskolan. Här är fortfarande antalet elever i musikundervisningen mellan 20-30 stycken. Instrument som lärarna behärskar är fortfarande piano och sång men även gitarr, bas

och trummor. Alla fem tycker att musiken i grundskolan var rolig, till och med stimulerande. Alla blev inspirerade och påverkade av sin musiklärare.

Skiftet mellan Lgr 69 och Lgr 80

Här har jag tre enkäter från personer som är födda år 1966, 1969 och 1970. I början följer de samma riktning. Alla tre gick grundskolan i Sverige och alla hade ämnet musik. Skillnaden kommer med antalet elev på musiklektionerna. Personen som är född 1966 gick i en klass med mellan 20 och 30 elever och musikläraren spelade endast piano. Hos de andra två personerna var elevantalet minskat till mindre än 20 stycken och deras musiklärare behärskade betydligt fler instrument. Alla tre personerna tyckte det var roligt med musik. När jag studerar deras personliga minnen skriver personen född 1966 att musikundervisningen omfattade "bara klassiskt, ingen pop/rock" medan de som är födda 1969 och 1970 hade populärmusik blandat med det klassiska. Ändå lyckades den lärare som hade hand om eleven som är född 1966 att skriva i enkäten att han påverkades av sin musiklärare. Eleven är nu pianist.

Från Lgr 80

I kategorin för den här läroplanen finns 9 stycken enkäter. Tre av dessa enkäter är från personer är födda år 1973, ytterligare tre från personer födda år 1975 och två från personer födda år 1977.

Enkäterna från personer födda 1973:

Två av personerna gick sin grundskola i Sverige medan den tredje gick sin grundskoleutbildning i Japan. Alla "73:or" hade musikundervisning i grundskolan. Personerna från Sverige var mellan 20 och 30 i musikundervisningen. Musikklassen i Japan var fler än 30 stycken. Medan de svenska musiklärarna använde sig av de mer vanliga instrumenten i musikundervisningen så spelade musikläraren i Japan oboe. En av tre personer kryssade för att det var tråkigt på musikundervisningarna och två personer hoppade över frågan. En av de tre personerna svarade som följdsvår att han blev inspirerad av sin musiklärare. Alla tre personer blev dock påverkade av sina musiklärare till musikaktivitet efter skoltid.

Enkäterna från personer födda 1975:

Alla gick sin grundskola i Sverige och de hade ämnet musik. I denna ålderskategori är det fortfarande elevantalet 20-30 som är det vanligaste i musikrummet och de numera vanligaste musikinstrumenten som musikläraren använder i sin undervisning är piano, gitarr, bas, trummor och sång. En av tre personer tyckte att musiklektionerna var tråkiga och två av tre personer blev inte inspirerade av sin musiklärare. Samma personer påverkades inte av sin musiklärare till musikaktivitet efter skoltid.

Enkäterna från personer födda 1977:

Två undersökningspersoner i grupp 1 var födda år 1977. De gick sin grundskola i Sverige och de hade då ämnet musik. Elevantalet på musiklektionerna var mellan 20 och 30 stycken. Musiklärarna behärskade endast piano och sång, med undantag från en musiklärare som spelade saxofon. Den ena personen tyckte att musikundervisningen var inspirerande och att musikläraren inspirerade honom. Han blev dock inte påverkad till musikaktivitet efter skoltid. Den andra personen svarade att musikundervisningen var tråkig på mellanstadiet och rolig på högstadiet. Följdsvaret blev således för den personen att musikläraren på mellanstadiet inte var inspirerande medan läraren på högstadiet inspirerade och påverkade personen till musikaktivitet efter skoltid.

Den sista personen som fyllde i enkät placerar jag i kategorin Lgr 80, eftersom denna person gick i årskurs 9 då Lpo 94 trädde i kraft. Den personen gick sin grundskoleutbildning i Sverige och ämnet musik fanns med som undervisning. Antalet elev på musiklektionerna mellan 20 och 30 stycken och muskläraren behärskade alla de numera vanliga instrumenten: piano, gitarr, bas, trummor och sång. Personen tycker att musikundervisningen var rolig, inspirerande och stimulerande i grundskolan. Muskläraren både inspirerade och påverkade till musikaktivitet efter skoltid.

Antal instrument muskläraren spelade:

	up 55	up 55/62	62	62/69	69	69/80	80	80/Lpo 94
Grupp 1 (musikrelaterat yrke)	2	1	-	5	-	6	6	5
Grupp 2 (inte musikrelaterat yrke)	-	2	-	-	3	5	4	5

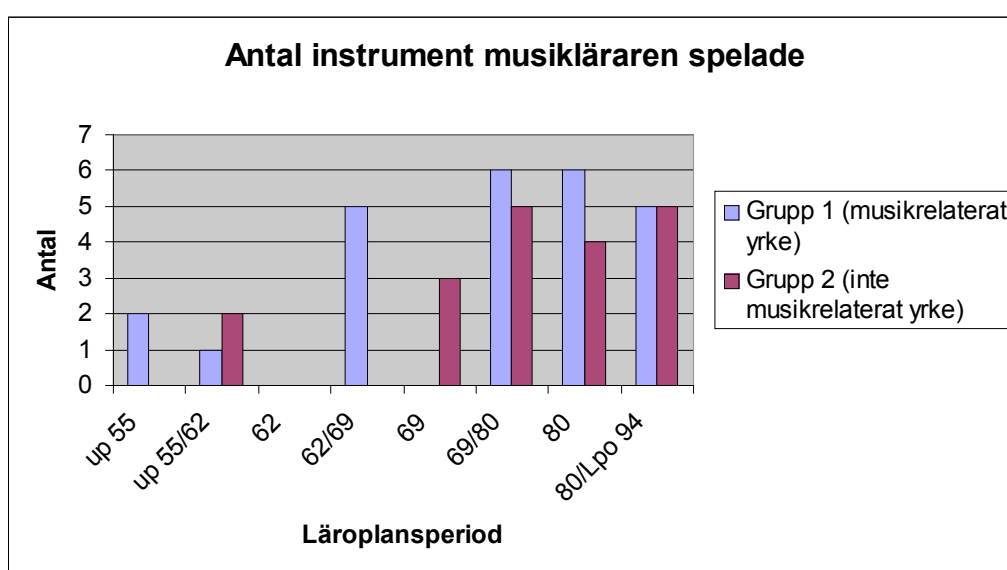

Diagram för antalet instrument muskläraren spelade: Diagrammet visar maxvärdet från avläsning i grupperna 1 och 2, för respektive läroplansperiod. Antalet undersökningsspersoner skiftar i de olika läroplansperioderna och i grupperna, vilket kan påverka resultatet.

6.4.2 Grupp 2

Fyra undersökningsspersoner i grupp 2 hör till skiftet mellan Up 55 och Lgr 62. Dessa är födda år 1948, 1949, 1951 och 1952. Alla har gjort sin grundskola i Sverige och de hade ämnet musik. Tre av dem gick i en klass där elevantalet var mellan 20 och 30 stycken elever på musiklektionen. Den fjärde gick i en klass där elevantalet var mindre än 20 stycken elever på musiklektionen. Tre svarade att deras musklärare spelade piano och en svarade att dess musklärare spelade tramporgel. Tre av fyra tyckte att musikundervisningen var tråkig och ingen blev inspirerad av sin musklärare. Att urskilja från deras minnestext av musiken så är det sången som dominerar och de var rädda för att behöva sjunga solo.

Lgr 69

En undersökningssperson från grupp 2, född 1962, gick sin grundskola under perioden för Lgr 69. Denna person gjorde grundskolan i Sverige och hade ämnet musik. De var mindre än 20 stycken på musiklektionerna. Muskläraren spelade piano och gitarr men även trumpet och trombon. Musikundervisningen var hälften tråkig och andra hälften rolig. Personen blev inspi-

rerad av sin musiklärare och nämner att han spelade trumpet tillsammans med sin kompis i skolans aula. De kunde sin sak var och en, men när det kom till att spela ihop så gick det inte så bra för de hade aldrig övat ihop.

Skiftet mellan Lgr 69 och Lgr 80

Sju undersökningspersoner i grupp 2 hör till skiftet mellan Lgr 69 och Lgr 80. En är född 1965, en 1969, två 1971 och tre är födda 1972. Alla gick sin grundskola i Sverige och de hade ämnet musik.

Enkäterna från personer födda år 1965 och 1969:

Undersökningspersonerna födda år 1965 och 1969 var mellan 20 och 30 elever på musiklektionerna. Deras musiklärare spelade piano, gitarr och sång. Båda tyckte det var roligt med musikundervisningen men ingen av dem inspirerades eller påverkades till musikinriktad aktivitet efter skoltid.

Enkäterna från personer födda år 1971:

Undersökningspersonerna svarade att de var mindre än 20 elever på musiklektionen. Och instrumenten som läraren spelade var piano, gitarr, bas och sång. En tyckte musikundervisningen var tråkig och en tyckte musikundervisningen var rolig. Ingen av dem inspirerades eller påverkades av sin musiklärare men en av dem spelar idag gitarr.

Enkäterna från personer födda år 1972:

Undersökningspersonerna svarade att de var för alla 20-30 elever på musiklektionen. Deras musiklärare spelar piano, gitarr, bas, trummor och sång. Två av undersökningspersonerna tyckte att musikundervisningen var stimulerande och den tredje tyckte att musikundervisningen var tråkig. En blev inspirerad av sin musiklärare och en annan blev påverkad till att utöva någon musikinriktad aktivitet efter skoltid. Den sistnämnda spelar idag gitarr.

Lgr 80

Två personer från grupp 2 gick sin grundskola under perioden för Lgr 80. Båda gick sin grundskola i Sverige och hade ämnet musik. En var mindre än 20 elever på musiklektionen och den andra mellan 20-30 elever. Deras musiklärare spelade piano, gitarr, trummor och sång. En tyckte att musikundervisningen var tråkig och den andra tyckte den var rolig. Ingen av dem inspirerades och de blev inte påverkade till musikaktivitet efter skoltid.

Skiftet mellan Lgr 80 och Lpo 94

Sex stycken personer gick sin grundskola under detta skifte. De gjorde grundskolan i Sverige och hade ämnet musik. Elevantalet var mest mellan 20-30 på musiklektionen men även någon under 20. Deras musiklärare behärskade överlag de vanligaste instrumenten som piano, gitarr och sång men även trummor och bas. En av sex tyckte musikundervisningen var tråkig och två av sex blev inspirerade av sin musiklärare. Ingen av dem blev påverkade till musikaktivitet efter skoltid.

Antal elever som blev påverkade till musikaktivitet efter skoltid

	up 55	up 55/62	62	62/69	69	69/80	80	80/Lpo 94
Grupp 1 (musikrelaterat yrke)	0	0	-	5	-	3	4	1
Grupp 2 (inte musikrelaterat yrke)	-	0	-	-	0	1	0	0

Diagram för antalet instrument musikläraren spelade: Diagrammet visar maxvärdet från avläsning i grupperna 1 och 2, för respektive läroplansperiod. Antalet undersökningspersoner skiftar i de olika läroplansperioderna och grupperna, vilket påverkar resultatet när grupperna jämförs.

7. Diskussion

Det förekom inget bortfall i studiens enkätundersökning och enkäterna returnerades snabbt, vilket underlättade studien i den bemärkelsen av begränsad tid för studiens utförande. Undersökningspersonernas svar har varit intressanta och av betydelse i min studie. Enkätsvaren har också gett mig en bild av hur människor från olika tidsperioder har upplevt ämnet musik i grundskolan och vad som varit inspirerande och inte inspirerande för dem gällande musikundervisning i grundskolan.

Utfallet av studiens enkätundersökning har lett till att undersöka de olika läroplanerna som verkat i Sverige. Det har i sin tur gett mig större inblick och förståelse för musiklärarens roll i grundskolan samt vad som kan ha styrt musikläraren i sin undervisning. I skolverkets rapport 282 (2006) gjordes en undersökning som bland annat visade på att de lärare som beskriver att det är mycket roligt att undervisa i ämnet har elever som i större utsträckning uttrycker att läraren har förmåga att engagera och skapa intresse, (s.3). Uppdelningen av två enkätgrupper, en med musik som yrke och den andra med inte musikrelaterat yrke, har i vissa frågor resulterat i stor skillnad i statistiken för studien. Dessa skillnader stärker det resultat jag kommit fram till, nämligen att varje musiklärare är unik och det är upp till musikläraren att finna sin väg att påverka eleverna i musikundervisningen – musiklärarens påverkan.

Dagens teknik utvecklas i snabb takt och fortsätter kontinuerligt i den riktningen. Dagens barn/ungdomar utvecklas med teknikens tempo. Detta skriver Alexandersson när han tar upp glappet mellan barn/ungdomar och vuxna. Han påpekar att barn/ungdomar är så pass insatta i dagens teknik och att vuxna inte hinner med i utvecklingen (s.3). Utvecklas läraren? Vill han/hon utveckla sig och hänga med teknikens utveckling?

Jensen (1979) skriver om att barn vid 8-10 års ålder kommer i en Robinson ålder där de uppfattar upplevelser som mer verklighetstroget och att de efterhand övertar musikaliska drag ur den kultur de växer upp i (s.3). Detta har jag upplevt i den bemärkelse att barn/ungdomar växer upp med dagens musikutbud som ofta är programmerad musik.

Den programmerade ljudbilden skapar ett musikaliskt drag som kan bli problematiskt för muskläraren att återskapa. Bjørkvold (2004) menar att när ett barn går från barnkultur till skolkultur sker en krock mellan skola och elev (s.2). Detta är enligt denna studie en typisk generationsklyfta där lärare och elever kan ha olika uppfattningar av vad som är viktig musik. Om barn/ungdomar inte upplever musikundervisningen som aktuell tappas lusten att lära och skapa, och vägen till mötesplatsen blir svårare att uppnå. Bjørkvold skriver att barn lär och skapar i spontana processer och formulerar sina intryck och uttryck flerdimensionellt, där det skapas ett djup och en varaktig personlighetsförankring (s.2). Studien kan till viss del urskilja från enkätundersökning att undersökningspersonernas musikundervisning och musklärare har påverkat deras inställning till musik senare i livet och med detta givit var och en sin personlighetsförankring till ämnet musik. Hallin (1982) menar att det första steget i undervisning är att skapa trygghet och med samspel skapa en positiv minnesbild, som i sig stärker elevens självkänsla. Det andra steget kallar Hallin för den kreativa perioden där hon tar upp musikens kraft som ett slags känslans språk (s.3).

I dagens musikundervisning är allt vanligare att eleverna får spela på instrument. En elev kan sitta vid skolpianot och känna sig för, ”klinka”, på dess tangenter. I stundens ögonblick känner eleven att han/hon faktiskt spelat, att tangentryckningarna på pianot blir till musik. Vad eleven spelar, om det är Madonnas senaste hit eller om det är *Für Elise* har faktiskt ingen betydelse, så länge eleven tycker det är spännande och roligt. Denna attraktion ska muskläraren sträva efter att uppnå. Det kan till och med vara så att läraren måste befälla eleven för att locka fram glädjen. Stålhammar (1995) skriver om att läraren ska vårda det kreativa hos eleverna (s.2).

Med större kunskap om de olika läroplanerna och undersökning av andras forskning kring läroplanerna och utvecklingen av dem, kan denna studie skönja hur läroplanerna Lgr 62 och Lgr 69 kunde styra den tidens musklärare, som skapade en traditionell musikundervisning utifrån den tidens läroplaner. I och med en strikta regleringen av musikundervisningen uppstår lätt ett glapp mellan elevernas intresse och av lärarna som styrs av läroplanen. Resultatet av detta kan bli att eleverna blir oengagerade och därmed inte aktivt deltar och skapar i musikundervisningen. Modin (2003) skriver att skiftet från regelstyrning till målstyrning skedde i två steg där Lgr 80 kan sägas vara det första och Lpo 94 det andra steget (s.2). Om däremot läraren frångår den traditionella undervisningen och skapar ett mer öppet tänkande kan musikundervisningen nå mer positiva resultat. I Stockholm på 30 talet profilerade Knut Brodin sig mot den vanliga typen av undervisning, med avseendet att försöka ”nä fram till barnens värld, det speciella i barns upplevelser och uttryck, utan att lägga en färdig vuxenmall över” (s.8).

Sundin nämner Vulliamy’s traditionella paradigm och öppna paradigm som jag har delat in i följande: Lgr 62, 69 till det traditionella paradigm och Lgr 80 och Lpo 94 till det öppna paradigm. För att styrka Vulliamy’s teori har denna studie undersökt McGregors bok *The human side of enterprise*. I hans kända tal 1957, med samma namn som boken, redogör McGregor om sin ledarskapsteori, X- och Y-teorin. Detta bevitnar att man redan vid den här tidpunkten, och säkert tidigare, pratat om den teori som McGregor gav namnet Y. I min studie

knyter jag an läroplanerna Lgr 80 och Lpo 94 till Y-teorin. Med detta vill denna studie påvisa att människan mycket tidigt har konkretiserat vikten av en ledare som ger sina anställda fria händer att skapa och vara kreativa istället för att bara utgå ifrån X-teorin där ledarens ord är lag. Detta har även Olsson (1999) talat om när han nämner ”den brede pedagogen” där lärare ska ha en känsla för impulser i att kombinera, göra nya kombinationer och finna nya lösningar (s.3).

Heiling (1997) säger att målen i den nya kursplanen, Lpo 94, är av två slag, dels sådana som ska uppnås, dels sådana som man ska sträva efter att nå, mål som är mer riktgivande. ”Efter som uppnående målen i kursplanerna bara formuleras för årskurserna (åk) 5 och 9, måste varje skola själv tolka dem och med hjälp av strävansmålen formulera sina egna mål för samtliga åk i en lokal plan. På detta sätt ökas lärares och elevers möjlighet att påverka undervisnings innehåll” (s.2). Denna studie indikerar konklusionen att det traditionella paradigmet, X-teorin och/eller Lgr 62 och Lgr 69 inte är fel och att det öppna paradigmet, Y-teorin och/eller Lgr 80 och 94 inte är mer rätt. Studien indikerar att en blandning av båda teorierna gynnar musikundervisningen, där ledaren kan välja ledarsätt utefter varje situation. Detta översatt till denna studie är en musiklehrare som kan välja undervisningsmetod efter varje unik klassrumssituation och inspirera och attrahera eleverna i ämnet musik.

8. Slutsatser

Har musiken i grundskolan någon påverkan på elevens inställning till musik senare i livet? Utifrån denna studie så kan tidigare forskning bekräftas. Studien visar också att musiken i grundskolan kan påverka elevens inställning till musik senare i livet. Det är däremot svårt att vetenskapligt påvisa vad det är i musikundervisningen som har påverkan på elevens inställning till musik senare i livet. Mångfald och eget skapande i musikundervisningen kan troligen vetenskapligt beläggas enligt de studier som nämns i teoridelen. Om ett självförtroendeimplementeras i musikundervisningen i de tidiga skolåren så kan det påverka eleven positivt och därmed öka det spontana sökandet efter musik i en senare framtid.

Läroplanerna har progressivt förändrats och återspeglar respektive tids värderingar med varje ny utgåva. Ökningen av antalet utexaminerade musiklehrare har medfört en successivt mer kvalitet och kunskap i musikundervisningen samtidigt som konkurrensen om musiklehrarplatserna har ökat. Dessa fakta kan dock inte dras i parallell med att fler elever utifrån sin musikundervisning i grundskolan blivit intresserade för musik senare i livet. En sammankoppling kan göras mellan läroplanerna och Vulliamy's teori och jag kan där se att skolväsendet har utvecklats från att vara ett traditionellt paradigm till ett mer öppet paradigm. (s. 3)

McGregor kallar motsvarande hypotes för X- och Y-teorin, där X är den traditionella och Y den öppna paradigmerna. Läroplanerna Lgr 62 och Lgr 69 visar på en striktare, mer riktad och inramad styrning av musikundervisningen och faller in under teori X, det traditionella paradigmet (s. 3). Läroplanerna Lgr 80 och Lpo 94 träder in i en ny era, med nytänkande där musikundervisningens mål presenteras men inte vägen dit. Musiklehraren får ett större ansvar att på egen hand finna en personlig musikundervisning som leder fram till uppsatta mål. Denna undervisning faller in under teori Y, det öppna paradigmet.

Med utgångspunkt från enkätgrupp 1 (Musik relaterat yrke) noterar denna studie att 60% av undersökningsspersonerna tyckte att musikundervisningen i skolan var rolig. Hos de med annat yrke utövar idag 35% ett instrument. Undersökningsspersoner från alla läroplansperioder representerar detta resultat. Alla undersökningsspersoner som gick i grundskolan i skiftet mellan

Lgr 62 och Lgr 69 tyckte att musiken i grundskolan var rolig, till och med stimulerande. Alla dessa blev dessutom inspirerade och påverkade av sin musiklärare. (s. 12).

McGregor (1960) forskade om ledarrollen och presenterar detta i sin X- och Y-teori. X-ledaren är en ledare som kontrollerar sina underställda för att de anses undvika arbete, undvika ansvar och vill ledas för att de känner trygghet i det. Y-ledaren anser istället att sina underställda har uppfinningsrikedom och förmåga till självständigt skapande. (s. 3).

Dessa teorier kan appliceras på både läroplanerna, musiklärarna och eleverna i musikundervisningen. Till stor del har de olika periodernas tidsanda, musiktraditioner och läroplaner speglat musikundervisningen. Utöver dessa aspekter kan denna studie urskilja att musiklärarens personliga roll i musikundervisningen även har betydelse.

Människor har förmågan att både stärka och försvaga varandra. Det är därför viktigt att förstå målet för musikundervisningen och att musikläraren och eleverna lär känna varandra. En karismatisk musiklärare som visar spontanitet och intresse för eleverna speglar av sig i elevernas engagemang för musikundervisningen. Istället för att skapa utanförskap ska hela klassen gemensamt uppnå mål. Detta för att skapa förtroende, tillit för att våga prestera och utforska musikens möjligheter.

En karismatisk musiklärare som engagerar sina elever, får dem att känna förtroende och attraktion för musiken och detta påverkar också elevens intresse för musik. Varje klass, elev och musiklärare är unik och det är upp till musikläraren att finna sin väg att påverka eleverna i musikundervisningen. Det bör finnas tillit, drivkraft, lockelse och inspiration, men även regler och direktiv i musikundervisningen för att musikläraren ska kunna påverka.

9. Referenser

- Bjørkvold, J-R. (2004). *Musik är utveckling – Om musikens roll i specialpedagogik och terapi*. Kristianstad: Kristianstads Boktryckeri AB.
- Hallin, M. (1982). *Musik är utveckling – Om musikens roll i specialpedagogik och terapi*. Stockholm: Sveriges Utbildningsradio.
- Heiling, G. (1997). Om grundskolans läroplan, Lpo94, och musikämnet – en analys med hjälp av begreppen modernism – postmodernism. Nr 1997: I B. Sundin, Red. *En postmodern musikpedagogik? Ett bidrag till diskussionen om modernism och postmodernism*. Malmö: Musikhögskolan.
- Jensen, J P. (1979). *Musikens psykologi och sociologi*. Halmstad: Centraltryckeriet.
- Kungl. Skolöverstyrelsen skriftserie 60 (1962). *Läroplan för grundskolan*. Stockholm: Emil Kihlströms Tryckeri AB
- Läraryrket, (1998). *Skola i förändring – En antologi om lärande på andra villkor*. Falköping: Elanders Gummessons.
- McGregor, D. (1960). *The Human Side of Enterprise, McGraw-Hill, Inc.*: United States of America.
- Modin, C. (2003). *Vad säger läroplanen? – En kritisk analys av kursplanerna för musik i grundskolans Läroplaner Lgr 80, Lpo 94 och Kp 2000*. Stockholm: Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, Centrum för musikpedagogisk forskning - MPC.
- Musiklärarnas riksförening (1976). *Musikundervisning i omvandling*. Stockholm: Pogo Print
- Naumann, H. (2005). *Så kan barn lära sig att spela – så borde vi undervisa*, Köpenhamn: Københavns Universitet
- Nationalencyklopedin, (2007), *Nationalencyklopedins Internettjänst www.ne.se*. 2006-12-04 (hämtades)
- Olsson, B I. (1999). *Kreativ instrumentalundervisning på kommunala musikskolans låg- och mellanstadium – Projekt lördagsskolan (Tredje versionen)*. Munka Ljungby.
- Patel, R. & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur
- Skolverket (2000). *Grundskolan – kursplaner och betygskriterier 2000*. Västerås: Graphium Västra Aros
- Skolverket (2006). *Lusten och möjligheten – Om lärarens betydelse, arbetssituationen och förutsättningar*. Stockholm: Edita Stockholm.
- Skolöverstyrelsen (1969). *Läroplan för grundskolan II, Supplement Musik*. Stockholm: Bröderna Lagerström AB
- Skolöverstyrelsen (1969). *Läroplan för grundskolan. Allmän del*. Stockholm: Bröderna Lagerström AB
- Skolöverstyrelsen (1980). *Läroplan för grundskolan, Allmän del*. Stockholm: Lieber UtbildningsFörlaget
- Stålhammar, B. (1995). *Samspel – Grundskola - Musikskola i samverkan*. Göteborg: Novum Grafiska AB.
- Sundin, B. (1988). *Musiken i människan*, Stockholm: Natur & Kultur
- Utbildningsdepartementet (2006). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*. http://www.skolverket.se/sb/d/468;jsessionid=D8B0F6C1CB1052A0780C930814FBA401_2006-12-01 (hämtades)

Bilagor

Bilaga1 - enkätfrågor

1. Kön:
 - Kvinna
 - Man

2. Vilket år är du född? År: _____

3. Vad har du för utbildning?
 - Grundskola (eller motsvarande)
 - Gymnasium
 - Folkhögskola
 - Universitet/Högskola
 - Musikinriktad utbildning: _____
 - Annat: _____

4. Var gick du i grundskola?
 - Sverige
 - Annat land: _____

5. Hade du musikundervisning på din grundskola?
 - Ja
 - Nej

6. Hur många elever var ni på musiklektionerna?
 - Mindre än 20 stycken
 - 20-30 stycken
 - Fler än 30 stycken

7. Vilket eller vilka instrument behärskade/spelade din musiklektör?
 - Piano
 - Gitarr
 - Trummor
 - Bas
 - Sång
 - Annat: _____

8. Vad tyckte du om musikundervisningen i grundskolan?

- Tråkigt
- Roligt
- Inspirerande
- Stimulerande

9. Blev du inspirerad av din musiklärare i grundskolan?

- Ja
- Nej

10. Skriv ner ett minne som du har med dig från musiken i grundskolan.

11. Påverkade din musiklärare dig till att utöva någon form av musikinriktad aktivitet efter skoltid?

- Ja
 - Nej
- Om ja, på vilket sätt? _____

12. Utövar du idag något instrument eller annat musikrelaterat?

- Ja
 - Nej
- Om ja, vad/vilket? _____

13. Är musiken en betydande del i ditt liv?

- Ja
- Nej

Namn: _____

Tfn: _____

Tack för din medverkan!

Bilaga2 - Statistik från enkätfrågor Grupp 1

Enkät - Musiker	
Totalt 20 st medverkande i enkätundersökningen	
1. Kön	Antal
Kvinna	9
Man	11
2. Vilket år är du född?	Antal
1979	1
1977	2
1975	3
1973	3
1970	1
1969	1
1966	1
1961	1
1959	2
1958	1
1956	1
1952	1
1944	1
1943	1
3. Vad har du för utbildning?	Antal
Grundskola	20
Gymnasium	18
Folkhögskola	7
universitet/högskola	20
Musikinriktad utbildning	15
Annat	1
4. Var gick du i grundskola?	Antal
Sverige	18
Annat land	1
5. Hade du musikundervisning på din grundskola?	Antal
Ja	18
Nej	1
6. Hur många elever var ni på musiklektionerna?	Antal
Mindre än 20 stycken	3
20-30 stycken	15
Fler än 30 stycken	1

7. Vilket eller vilka instrument behärskade/spelade din musiklärare?	Antal
Piano	18
Gitarr	9
Trummor	5
Bas	7
Sång	13
Annat	5
8. Vad tyckte du om musikundervisningen i grundskolan?	Antal
Tråkigt	2
Roligt	12
Inspirerande	5
Stimulerande	3
9. Blev du inspirerad av din musiklärare i grundskolan?	Antal
Ja	15
Nej	3
11. Påverkade din musiklärare dig till att utöva någon form av musikinriktad aktivitet efter skoltid?	Antal
Ja	13
Nej	6
Om ja, på vilket sätt?	
12. Utövar du idag något instrument eller annat musikrelaterat?	Antal
Ja	20
Nej	0
Om ja, vad/vilket?	
13. Är musiken en betydande del i ditt liv?	Antal
Ja	20
Nej	0

Bilaga3 - Statistik från enkätfrågor Grupp 2

Enkät - ej musiker	
Totalt 20 st medverkande i enkätundersökningen	
1. Kön	Antal
Kvinna	6
Man	14
2. Vilket år är du född?	Antal
1983	1
1980	1
1979	4
1977	1
1976	1
1972	3
1971	2
1969	1
1965	1
1962	1
1952	1
1951	1
1949	1
1948	1
3. Vad har du för utbildning?	Antal
Grundskola	20
Gymnasium	19
Folkhögskola	0
universitet/högskola	12
Musikinriktad utbildning	2
Annat	0
4. Var gick du i grundskola?	Antal
Sverige	20
Annat land	0
5. Hade du musikundervisning på din grundskola?	Antal
Ja	20
Nej	0
6. Hur många elever var ni på musiklektionerna?	Antal
Mindre än 20 stycken	8
20-30 stycken	12
Fler än 30 stycken	0
7. Vilket eller vilka instrument behärskade/spelade din musiklärare?	Antal

Piano	19
Gitarr	13
Trummor	6
Bas	6
Sång	15
Annat	5
8. Vad tyckte du om musikundervisningen i grundskolan?	Antal
Tråkigt	8
Roligt	12
Inspirerande	2
Stimulerande	4
9. Blev du inspirerad av din musklärare i grundskolan?	Antal
Ja	4
Nej	16
11. Påverkade din musklärare dig till att utöva någon form av musikinriktad aktivitet efter skoltid?	Antal
Ja	1
Nej	19
Om ja, på vilket sätt?	
12. Utövar du idag något instrument eller annat musikrelaterat?	Antal
Ja	7
Nej	13
Om ja, vad/vilket?	
13. Är musiken en betydande del i ditt liv?	Antal
Ja	16
Nej	4

Bilaga 4 - Samlade minnen från musiken i grundskolan

Från undersökningsspersoner som har musiken som yrke (19 av 20 svarade)

- ”Fick medverka ofta på konserter och avslutningar med solosång och ensemblesång + pianospel” – 1961
- ”Då jag hade gett mig tusan på att fixa en ganska svår pianosonat av beethoven & musikläraren sa: det klarar du aldrig, men några veckor senare gjorde jag det” – 1956
- ” Min lärare spelade birds of fire med Mahavishus orchestra. Det var första gången jag hörde musik av detta slag(1972) ett bestämt minne” – 1959
- ” Bara klassiskt, inget pop/rock ” – 1966
- ” När man fick spela i kyrkan på skolavslutningarna” – 1977
- ” Min musiklärare var tonsättaren Torsten Nilsson, kantor - organist i St.maria kyrkan, helsingborg, senare AdolfFredrik kyrkan Sthlm. En gång pratade vi mycket, han blev arg, slog näven el. boken i flygeln så jag trodde instrumentet gick sönder. Tala om humör! Mycket duktig man, senare modern musiksång tonsättare” – 1943
- ” I högstadiet gjorde vi nån sorts musikalisk soaré där vi agerade och sjöng både i ensemble och som solist. I samma tillställning fick jag också spela blåssektion i några poplåtar. Typiskt vanebildande” – 1969
- ” Spelade på skolavslutningarna på högstadiet, var roligt” – 1973
- ” Spelade trummor på ett julspel, skitkul!!” – 1977
- ” Jag fick högsta betyg för att jag spelade i musikskola + sjöng i kör ” – 1959
- ” Inspelning av sommaren är kort ” – 1979
- ” Vi hittade på en ny text till låten ” Shille madinke ” som handlade om musiklärarens stora näsa. Det var inte så populärt hos alla så vi slutade sjunga den låten. Minns att vi inte hade särskilt mycket respekt för varken musikläraren, hans rullande keyboard eller hans näsa....” – 1975
- ” I småskolan hade vi rytm orkester, jag spelade både tamburin och kastanjett på samma gång. Då var jag stolt! ” – 1944
- ” Kul lektioner i ensemblespel med olika musiker från olika genrer” – 1958
- ” Blockflöjtslektionerna, en ordinarie musiklektion då vår musiklärare slutat hade vi med ” vanliga fröken ”. Då satt vi i bänkarna och lyssnade + sjöng med till kassetband låtar typ: hemma på vår gård, där står en gammal ford, i natt jag drömde etc. ” – 1975
- ” Årlig uppspelning som hete 7up. Spelade i gymnastiksalen för hela skolan, roligt att spela själv (klassiskt stycke) men också roligt att lyssna på de andra. Många duktiga band fast det bara var högstadiet. Flera av dem fortsatte att spela senare. ” – 1970
- ” Spelade blockflöjt och kör. Vi hade kör tävling och hade en dirigent från varje klass(kör). Det var faktiskt bra nivå. Och orkester tävling. Det var hela japantävling. Det var mycket tävling: musik i japan och det var kul” – 1973
- ” Kör, kör, kör bara massa kör hela tiden, men en fin stund var när jag lärde mig spela bas, då fick jag spela Stand by me” – 1973
- ” Ett starkt minne från musiken i grundskolan är dock från 9:an då jag skulle demonstrera min Fagott (som jag spelade på fritiden). Klasskamraterna tyckte nog att det var ett ganska komiskt instrument men jag gillade den och hade mycket roligt med den i div. orkestrar etc. utanför skolan” - 1975

Från undersökningspersoner som inte har musiken som yrke (18 av 20 svarade)

- ” Vi skulle lära oss varsin låt på gitarr. Jag valde ” Vem vet ” med Lisa Ekdahl. Jag var blyg, inte särskilt utåtriktad och gillade inte att stå i centrum. Vi skulle i halvklass spela och sjunga den låt som vi valt, vi fick en tid (en vecka kanske) att öva. Jag var så nervös. Började sjunga och fick börja om blev fel... sen klarade jag det, Det var kul! Läraren sa: du vet att du sjunger mycket bra va!? Efter det vågade jag ställa upp som askungen i jul soarén” – 1979
- ” En gång fick vi spela gitarr och en gång bas. Vi fick aldrig annars spela något” – 1979
- ” Sång och blockflöjt” – 1951
- ” Blockflöjstsvång. Lät hemskt” – 1976
- ” Att man var rädd för att behöva sjunga” – 1948
- ” Att behöva sjunga solo” – 1949
- ” Kommer inte ihåg” – 1977
- ” Läraren berättade om när Cornelis fick med sig en transvestit hem” – 1980
- ” Försöka spela trummor, trots att man inte hade taktkänsla alls” – 1971
- ” Det var i nian och vi skulle var och en välja ut en sångtext att framföra inför läraren. Hade på förhand bestämt mig för att jag absolut inte skulle framföra det här. Men när det väl kom till kritan fick vår lärare mig att trots allt genomföra uppgiften utan pinsamheter. Det var ganska coolt” – 1983
- ” När alla i klassen låg på golvet i 7:e – 9:e klass och skulle lära sig avslappning. Alla låg under bänkarna och lyssnade oftast till klassisk musik ”- 1971
- ” Solosång i individuell undervisning och annat tillfälle spelade vi olika rytminstrument tillsammans” – 1969
- ” Vår extremt Beatles inspirerade musiklärare hjälpte mig med att ta ut gitarr riffen till Antrax Madhouse det var en rätt udda situation. Roligast var nog när han spelade piano till den” – 1972
- ” Hon berättade att hon känner Peps Persson. Jag minns att det var kul när vi fick gå in på egen hand i rummet med trummor & gitarrer och spela på egen hand” – 1965
- ” Kommer bara ihåg att vi brukade sjunga ” Hang down your head tom doley” – 1979
- ” Sångektionerna i grundskolan mynnade ut i åtminstone åren 1 – 4 i ett jul spel. Det som finns kvar i minnet är när vi på tå i ett nerläckt skolrum kröp omkring och sjöng midnarr råder” – 1952
- ” Vi gjorde musikalerna som visades upp för övriga skolan” – 1972
- ” Jag och min kompis Tommy (som också spelade trumpet) hade tränat för en spelning i skolans aula. Våra andra klasskamrater var alla där tillsammans med några andra klasser. Vi hade övat friskt och kunde spela stycket bra, problemet var bara att vi inte tränat tillsammans. Det lät sådär bra kan jag säga. Vi lärde oss att det inte bara är att kunna spela utan också kunna samspela” - 1962